

ΝΟΥΜΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 9 του Σεπτεμβρίου 1907

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 260

Μη ζητάς στα λατινικά πώς θα μιλήσεις καλὰ γερμανικά. Ρώτα τὴ μάνα στὸ σπίτι, τὰ παιδιά στοὺς δρόμους, τὸν ἀπλοϊκὸ ἄνθρωπο στὸ παζάρι. Κοίταξέ τους στὸ στόμα πὼς μιλοῦν καὶ ἔτσι γράψε.

ΛΟΥΘΗΡΟΣ

Ὁ καλὸς γραφίᾳς λέει καινούρια πράγματα με συνηθισμένες λέξεις.

SCHOPENHAUER

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ. Ἡ Ἀρρώστη Δούλη (συνέχεια).
ΕΓΚΡΕΜΟΣ. Ἡ μετανάστεψις καὶ οἱ πολιτικοὶ μας.
ΕΙΣΑΙΟΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ. Γλώσσα καὶ Ζωή.
ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΗΣ. Γράμματα ἀπὸ τὴν Πόλη.
Β. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ. Θεὸς καὶ Φύσις.
LAVASINGA. Παρὰμύθια τῆς Μανταγκασκέρης.—Ἡ λίμνη Ἀντανιάδα.
Γ. ΣΚΑΠΡΟΣ. Μὴ γνώμη γιὰ τὸν ἀγῶνα.
ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΗ. Τὸ παιδί τοῦ ἀντι-
ποινημίᾳ. Λέαντρος Παλαμῆς, Μήτρος Δεσποίνης, Λάμπης Μόσχος. Γιάν. Περγαλιτῆς.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜΗ—ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ἡ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ Κ' ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΜΑΣ

Σὰν πολὺ ἀφιλοσόφητα μοῦ φαίνονται αὐτὰ ποὺ εἶπε ὁ Κος Δ. Ράλλης στοὺς Συμμενομένους. Καὶ θαρρῶ πὼς στὸ ζήτημα αὐτὸ ἡ προσοχὴ τῶν πολιτικῶν μας καὶ τοῦ κοινοῦ πάει στὴν ἐπιφάνεια καὶ ὄχι στὸ βάθος. Πρῶτα πρῶτα, θαρρῶ, πρέπει νὰ ξισταῖ ἂν αὐτοὶ ποὺ φεύγουν χάνονται ἀπὸ τὸν Ἑλληνισμό ἢ ὄχι. Γιὰ ἕναν ποὺ ἔζησε μερικὸν καιρὸ στὸ ἐξωτερικὸ καὶ εἶχε νὰ κάνει μὲ τίς Ἑλληνικὰς κοινότητες ἢ παροικίες, ἕνα συμπέρασμα εἶναι ὀλοφάνερο: οἱ δηλ. ἂν ἡ μετανάστευσις γίνῃ σὲ κοινωνίες κατώτερες ἀπὸ ἐκείνην τῶν μετανάστων, ὁ ἐθνισμὸς τοὺς δὲ χάνεται. Εἰ δὲ μὴ, οἱ μετανάστες δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ χωνευτοῦν ἀπὸ τὸ περιβάλλον καὶ σὲ 2)3 γωνίες δὲ μένει Ἑλληνικὸ παρὰ τὸ ὄνομα. Ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Ἀγγλία εἶναι τρανὰ παράδειγμα. Ἡ Ἀμερικὴ δὲ μοῦ φαίνεται πὼς μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐξαίρεσις τοῦ κανόνα· μάλιστα ἀφοῦ ἐκεῖ, σὲ τέτοιο μεγάλῳ δημοκρατικῷ κέντρῳ, ἡ καταγωγὴ τοῦ ἀτόμου δὲν πολνεξετάζεται καὶ οἱ σημερινοὶ Ἀμερικάνοι ξέρομε πὼς εἶναι ἀπόγονοι κάθε λογῆς καὶ ἐθνικότητος ἀποίκων καὶ πὺδ εὐκόλα παρὰ πούπετα ἄλλου κανεῖς ἀφομοιώνεται μὲ τοὺς κατοίκους.—Ἄν οἱ συμπατριῶτες μας καλὰ καὶ σώναι θέλουν νὰ ἀφήνουν τὸν τόπο τους, ἅς τοὺς βοηθοῦμε τουλάχιστο νὰ πηγαίνουν στὴν Αἴγυπτον.—Φυσικὰ μετανάστευσις στὴ Μικρὴ Ἀσίᾳ ἢ σὲ ἄλλα μέρη ἀποκάτω ἀπὸ τοὺς Τούρκους εἶναι διαφορετικὸ

Ἡ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ

πρῶτα. Ἄν ἀδυνατίξῃ ἡ Ἑλλάδα, τουλάχιστο δυναμώνει ὁ Ἑλληνισμός.

Τὸ δεύτερο πρόβλημα ποὺ ἔχει νὰ ξετάσῃ κανεῖς εἶναι ἂν ἡ μετανάστευσις κἀνὴ τουλάχιστο κανένα προσωρινὸ καλὸ στὸν Τόπο. Μοῦ φαίνεται ὅτι, ὄχι. Μὲ τὴ μετανάστευσις ὄχι μόνο φεύγουν τὰ καλλήτερα στοιχεῖα τοῦ Τόπου, οἱ νέοι, οἱ γεροί, οἱ δυνατοί, ἀλλὰ, ἂν ἐφαρμόσωμε τὴ θεωρίαν τοῦ Δαρβίνου, φεύγοντας αὐτὰ τὰ ἀγαθοποιὰ στοιχεῖα, ἀφήνουν τὰ ἄλλα λεύτερα νὰ ἀυξάνουν καὶ νὰ πληθαίνουν, ἐνῶ, ἂν ἔμεναν, θὰ τὰ ἐπνιγαν σιγὰ σιγὰ.—Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, νομίζω, εἶναι ἀρκετὰ φανερό πὼς ἡ μετανάστευσις ζημιώνει τὸν τόπο καὶ πὼς οἱ μερικὲς λίρες, ποὺ φαίνεται νὰ θάμπωσαν τὸ μυαλὸ τῶν πολιτικῶν μας—γιατὶ δὲν εἶναι μόνος ὁ Κος Δ. Ράλλης ποὺ ἔχει αὐτὲς τὲς ιδέες—εἶναι ἕνα ἐλάχιστο πλεονέκτημα, ἕνας παράγοντας ποὺ σὲ τέτοιο σπουδαῖο ζήτημα εἶναι μὴ στάλα στὸν ὠκεανό.

Καλκούττα 14)27 Αὐγούστου 1907.

ΕΓΚΡΕΜΟΣ

ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΗ

Ὁ Πάλλης καὶ ὁ Ἑφταλιώτης στὴν Πόλη.—Τί εἶπε ὁ Ἑφταλιώτης.

Φίλε μου «Νουμᾶ»,

Τώρα, ποὺ πάψανε λιγάκι οἱ φημερίδες μας οἱ παστρικάς νὰ βρίζουνε μὲ λύσσα τὸν Πάλλη καὶ τὸν Ἑφταλιώτη, ποὺ ἐμεῖς ἐδῶ τοὺς χαρήκαμε ἐννιά μέρες, βλέποντάς τους, καμαρώνοντάς τους καὶ ἀκούγοντάς τὰ χρυσὰ καὶ γκαρδικὰ τους λόγια, σοῦ γράφω λίγα λογάκια γιὰ νὰ σοῦ κεράσω κάπως ἀπὸ τὴ χαρὰ μας. Νὰ μὲ συχωρήσης μάλιστα ποὺ ἀργήσα.

Οἱ παστρικάς μας, ποὺ λές, φωνάζανε, βρίζανε, βλακίσανε, σὰ θές, καὶ στὸ τέλος λουφάζανε. Τὰ ὅσα γράφανε γιὰ τὸν Πάλλη καὶ γιὰ τὸν Ἑφταλιώτη θὰ τὰ διάβασες, πιστέβω, καὶ θὰ λυπήθηκες γιὰ τοὺς ὀτωχούς τοὺς Πολίτες. Ἐμεῖς ὅμως, ποὺ εἴχαμε τόσες μέρες κοντὰ μας τέτοιους μεγάλους ἀγωνιστάδες τῆς Ἰδέας, εἴχαμε μεγάλη γιορτὴ. Χαρὰ Θεοῦ εἴτανε οἱ συντυχίες μας. Καὶ πὼς θέλεις νὰ μὴ χαίρομασταν, πὼς νὰ μὴ γιορτάζουμε ποὺ μὲ τὰ τυχερά μας τὰ μάτια εἶδαμε τριαντά, ἴσως καὶ σαράντα, δακτύλους τῶ σκολειῶ μας, νὰ μαζοχτοῦνε στὸ σπίτι τοῦ Σιώτη, γιὰ νὰ καμαρώσουνε τὸν Πάλλη μας καὶ νὰ προσκυνήσουνε τὸ φῶς, τὴν Ἀλήθειαν; Βλέπεις, Νουμᾶ μου, τί δρόμο πήρε ἡ μεγάλη μας, ἡ ἐθνικὴ ἡ Ἰδέα, ὅσο καὶ ἂ βρίζουνε οἱ παστρικάς μας; Τυχεροὶ σταθήκαμε ποὺ, ὅσον καιρὸ εἴταν ἐδῶ ὁ Πάλλης καὶ ὁ Ἑφταλιώτης, βρισκοῦντανε ἀναιμειό μας τρεῖς καλοὶ καὶ σημαντικοὶ φίλοι. Ὁ Ἐξαρχος ὁ γιατρός, ἀπὸ τὸ Μαρμαρᾶ, ὁ Μένος ὁ Φιλήντας καὶ ὁ Γ. Γαϊτάνος, ποὺ ξεπίττιδες ἤρθε ἀπὸ τὰ Μουντανιά. Ἐχωριστὰ πρέπει νὰ σοῦ σημάξω πὼς ὁ βαθιστόχαστος ὁ Ἰδᾶς, ποὺ τότε σημαντικὰ μὲς βοηθᾶ στὸν ἀγῶνα μας, μὲ προθυμῶ καὶ μὲ ἀγάπη ἐρχότανε στίς χαρισμένες τὲς συντυχίες μας, τὴ μιά στὸ σπίτι τοῦ Σιώτη, τὴν ἄλλη στὸν Φωτιάδην καὶ τὴν ἄλλη στὸν Παπᾶ. Καὶ οἱ συντυχίες μας ἀρτίες, ἀξέχαστες καὶ πολύτιμες γιὰ μὲς, μὲς δώκανε ἀκόμα πὺ πολλὴ δύνμη γιὰ δουλειά, γιὰ τὸν Ἀγῶνα ποὺ μὲ θυσίες προκίβει.

Ὁ Πάλλης καὶ ὁ Ἑφταλιώτης, γλυκομίλητοι καὶ βγενικοί, μὲς γιομίσανε τὴν ψυχὴ, μὲ τὴν ἀγάπη τους καὶ μὲ τὴν ἀνοιχτοκαρδιά τους. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἐρχιμὸς τους ἐδῶ στὴν Πόλη στάθηκε γιὰ μὲς ἀφορμὴ νὰ θυμηθοῦμε τὸν Ψυχάρη, τὸ Δάσκαλό μας, τὸν τρανὸ καὶ τὸν πολυσέβαστο. «Ἐνωση θὰ πῇ δύναμη». Μὲ τὴν ἐνωση θὰ πολεμήσουμε στὰ γερά τὸ ψέμα. Ἐνωση μὲς χρειάζεται γιὰ νὰ τὸ σώσουμε τὸ Γένος. Κι ἀπὸ τὸ πρῶτα, μὴ νὰ τὸ νιώσουμε καλὰ, νὰ τὸ χωνέψουμε, καὶ θὰ ἴδουμε γλήγορα ποὺ θὰ τελειώσουμε τὸ σημερινὸ μὲς τὸν ἀγῶνα καὶ θὰ χαιρετᾶται τὸ Γένος μας τὴν καρπερὴ τὴν Ἀλήθειαν.

Ἐδῶ ταιριάζει νὰ σοῦ βάλω τ' ἀκόλουθα χρυσόλογα, ποὺ τ' ἀκούσαμε ἀπὸ τὸ μελένιο τὸ στόμα τοῦ Ἑφταλιώτη, στὸ σπίτι τοῦ Φωτιάδην, στὴν Πρίγκηπο: «Εἶναι ἴσα ἴσα εἴκοσι χρόνια ἀφότου ὁ φίλος μου ὁ Πάλλης καὶ ἐγὼ, κατοικῶντας μαζὶ στὴ Βομπή, μιλούσαμε συχνὰ πυκνὰ γιὰ τὸ μεγάλο βάρος ποὺ σήκωνε ὁ ρωμαϊκὸς ὁ νοῦς μὲ τὰ πρᾶγα καὶ τὰ σχολαστικά του παιδευτικὰ καὶ γλωσσικὰ συστήματα. Πὺ σωστὸ καὶ πὺ δίκιο εἶναι νὰ πῶ πὼς ὁ

* Σημ. Νουμᾶ. Ποῦ νὴν τὰ διαβίσαμε ἀφοῦ κανεῖς Πολίτης φίλος δὲν εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μὲς τὰ στείλει!